

ACC. N:R M. 15363:1-4.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ida Holtze, Malmö
Härad: Järvestad Berättare: " " "
Socken: _____ Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: 1961 Född år 1882 i Simris sn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

Textilerna i hemmet. s. 1-4.

N. No. 163

23/3-61

ACC.-N:R M. 15363://

G O L V, M A T T O R, G Ä R D I N E R.
=====Några erinringar från Sydöstra Skåne åren ~~1888~~
1888 - 1933.

De välskötta skurgolvena tid är väl förbi, men den som inandats doften från ett nyskurat golv minnes dem granneligen. Ett välskött golv var husmors stolthet. De skurades med sand och såpa, medels enrisruska eller skurborste, men framför allt med efterbehandling av rikligt använt rent sköljvatten och sist rena mjuka torra trasor. Skurgolv har jag sett långt in på 30-talet, synnerligast i finrum. I vardagsrum ersattes de ofta redan i slutet på 1800-talet ofta av oljade, målade eller oljade och fernissade golv. Från en sjurumsvåning^x minnes jag från åren 1889-1905² en salong c:a 5 x 8 mtr ett oljat golv, mörkt och fult. Det var troligen oljebehandlat på gamla, ej alltför välskurade bräder. Efter oljebehandlingen var det fernissat, utan att vara vackrare för det. På ena långväggen stod en empiremöbel, på den andra en i rococo. På ene kortväggen en "fästmanssoffa" med två fötöljer. Tre s.k. brysselmattor, en för varje möbel. Mattorna låg intill väggarna, så att sofforna stod på dem.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

N.M. 163

x Gäller end.
brev 18/4 61
en prästgård

ACC. N:R M. 15363:2.

cm

*Lu. Karlström T. Karlström*FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

De torde ha mätt 200 x 300 cm. Mitt på golvet låg längder av ganska smala, ej särskilt vackra trasmattor, vilka vid de stora högtiderna och vid gästabud utbyttes mot troligen 75 cm breda vackra hemvävda tjocka yllemattor av hemspunnet ullgarn, rutiga, i beige, ljusbrunt och mörkbrunt. En kvadrat beige ^{omgivna av en rand} 10 cm, 2 cm mörkbrunt, 5 cm ljusbrunt, 2 cm mörkbrunt. Dessa vackra mattor förvillade bort det fula golvet. I matsalen var också golvet oljat, men där hade det oljats och fernissats på nylagt golv, så där var golvet vackert. Inga mattor minns jag någonsin på det golvet. I hüsfaderna rum spikades på vintern ända fram till 1907 hemvävda smårutiga rosengångsmattor i rött och svart på golvet på hösten och låg utan annan behandling än tebladsborstning kvar för vintern. På våren togs de ut, borstades med qvilajalut (kall) och kallt vatten, utan att genomblötas. Så länge som möjligt ville man undvika tvättning, då de efter tvätten ej låg stadigt på golvet. Under sommaren spikades de nämligen inte, utan placerades ut med en öppning mellan varje matta. Då togs de ut varje fredag för borstning, piskning och skakning. Golvet skurades ^{ofta.} förstås omsorgsfullt vår och höst. Under sommaren skurades. I sängkammaren i detta hus spikades också mattorna. Där

var det trasmattor, breda, vackra, hemvävda. De mattor som spikades låg c:a 2 cm över varandra för att hindra damm och so- solk att komma emellan. Under de 20 å 25 år jag minns detta hem byttes väl ibland mattor, men alltid minns jag smala fula trasmattor till vardags i salongen, vackra i sängkammaren och de dekorativa helldagsmattorna i salongen. I serveringsrummet tvättades alltid skurgolvaet med käramjolk. (Det skureades redes aldrig.) Genom behandlingen fick det en gråbeige, något glansig yta. I ett flickrum låg korkmatta, åtminstone från år 1899., ett gästrum hade skurgolv och korsstygsbroderade sängmattor, köket var stort och opraktiskt och hade stora blankslådade stenplattor som golvbeläggning. Kring den stora fristående spisen låg röd tegelsten, som skurades och skurades med en kraft som kunde offrats på en trevligare syssla. Jungfrukammaren, stor som en dansbana, hade förstås skurgolv och trasmattor, som alltid lät golvet synas mellan längder- na. Möbleringen var enkel, men möblerna var hela och snygga. Bestod ej, som det ofta gjorde, av utrangerade mobilier från herrskapets våning. Tvärgardiner för fönstren, trädgardiner ner. Tre hembiträden residerade här, med gott utrymme. Gardiner i övrigt i detta hem: I matsalen hemvävda tvärrandiga ^{gula gardiner} hemvävd cremefärgad undergardin, som stack fram c:a 10 cm

ACC. N:R M. 15363:4FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I salongen breda vackra trädgardiner för de tre fönsterlufferna. De var ej draperade. Låg böljande på golvet, fästes åt sidan vid fönsterkarmen på stora knappkrokar, fint svarvade med ett porslinskruss (stjärna var det nog) i mitten. I herrrummet tjocka mörkröda gardiner med bollfransar. Ej hemarbete. I gästrummet luftiga draperade gardiner. Knut uppevid, där halvorna möttes, knut vid överkanterna (sidorna), knut vid fönsterkarmen. I flickrummet och hos pojkarna samma cremefärgade gardin som i matsalen. Hos pojkarna oljat golv, hemvävda mattbitar vid sängarna, likadana som mattorna i herrrummet, en långd trasmatte från dörr till vägg.

I detta hem fanns inga draperier, trots flera dubbeldörrar. Annars hade man nog gärna draperier. I synnerhet såg man dem i möbelöverlastade förmak, selonger och finrum. De kunde vara hemvävda med bårder i konstvävnad, av yllejåva med korsstygn- eller plattsömsbroderier, på grovt linne med blomster-slingor (broderi), på linne med tryckta mönster, av tjockt mönstrat siden, utan brodyr, med frans, av siden med broderier o. s. v. Allt beroende på var de hängde och hos vem de hängde, ~~XX~~

~~XX~~

=====